X. SPRAWOZDANIE

ZWIĄZKU KATOLICKICH STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ

ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ

ZA ROK 1928.

KRAKÓW
NAKŁADEM ZWIĄZKU KATOL. STOWARZYSZEŃ MŁODZIEŻY POLSKIEJ.
1929.

2

TREŚC.

CZCIONKAMI DRUKARNI „GŁOSU NARODU“ W KRAKOWIE.

WSTĘP.

Odrodzeniowy ruch katolicki w zmartwychwstałej Polsce, dążący do wzmocnienia na każdem polu sił Narodu, nie mógł ominąć trzech miljonów młodzieży pozaszkolnej, t. zn. po ukończeniu szkoły powszechnej pracującej fizycznie, na roli, w przemyśle, rzemiośle, czy handlu.

Równocześnie z silnym rozwojem katolickiej akcji społecznej, wzmaga się i w szeregach młodzieży pozaszkolnej już dawniej zapoczątkowany, zdrowy ruch organizacyjny o celach oświatowo - wychowawczych. Ruch ten wnet się wewnętrznie konsoliduje i dziś wsród kulturalno - oświatowych organizacji młodzieży wybija się coraz więcej, bodaj nawet czy nie jest najsilniejszą, organizacja Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej, oparta w swej pracy zdecydowanie o zasady katolickie i narodowe. Działalność jej oświatowa, religijna, narodowa, zawodowa, wychowawcza i sportowa dąży drogą samokształcenia się i samorządu młodzieży, do wychowania Polsce pokolenia ludzi o silnym charakterze, zdecydowanych zasadach katolickich i narodowych, fizycznie i duchowo zdrowych, dzielnych obywateli.

Organizacja, obejmująca dziś całą Rzeczpospolitą, ujęta jest w trzy stopnie. Stowarzyszenie działa na terenie gminy, parafji, czy dzielnicy miasta i jest najniższym stopniem organizacyjnym. Drugi stopień organizacyjny tworzą Stowarzyszenia, łącząc się w Związki djecezjalne. Wreszcie Zjednoczenie Młodzieży Polskiej, z siedzibą w Poznaniu, łączy 28 Związków djecezjalnych całej Rzeczypospolitej i jest centralą ogólnopolską organizacji.

Sprawozdanie niniejsze obejmuje działalność Związku Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej archidjecezji krakowskiej *), oraz Stowarzyszeń do niego należących za r. 1928.

---

*) Nazwa różna od przyjętej dla organizacji djecezjalnych w całej Rzeczypospolitej, z powodu wcześniejszego powstania Związku i niezależnie od organizacji ogólnopolskiej i z powodu nieujednostajnionego dotychczas ustawodawstwa o Stowarzyszeniach.

I.

Sprawozdanie z działalności Związku.

Związek Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej (męskiej) **powstał w roku 1918**, celem połączenia poszczególnych katolickich organizacji młodzieży pozaszkolnej, już od roku 1908 dosyć silnie się rozwijających, i usprawnienia ich działalności. Opracowany statut wnet uzyskał aprobatę władz kościelnych, a następnie i osobowość prawną przez zarejestrowanie w Województwie krakowskiem. Z chwilą powstania Związku, praca społeczna wśród młodzieży pozaszkolnej nabrała odpowiedniego rozmachu, rozwinęła się i wyspecjalizowała tak pod względem metody, jak i różnych kierunków. Dalszy rozwój organizacji, zapewniony został przez przystąpienie Związku w roku 1919 do powstającej ogólnopolskiej centrali dla Stowarzyszeń pod nazwą: Zjednoczenia Młodzieży Polskiej.

Terytorjalnie obejmuje Związek diecezję krakowską, to znaczy czternaście następujących powiatów zachodniej Małopolski: Biała, część bocheńskiego, Chrzanów, Kraków - miasto, Kraków - powiat, część limanowskiego, Maków, część miechowskiego, Myślenice, Nowy Targ ze Spiżem i Orawą, Oświęcim, Wadowice, Wieliczka i Żywiec.

Na terenie tych powiatów istniało w dniu 31 grudnia 1928 r. **126 Stowarzyszeń, należących do Związku.** Ponieważ w 1927 roku Związek liczył jako członków 102 Stowarzyszenia, więc roczny przyrost wykazuje 23 procent. W rzeczywistości ruch organizacyjny Stowarzyszeń przedstawiał się w ten sposób, że w 1928 roku powstało nowych Stowarzyszeń 33, a przestało pracować 9. Z pośród czynnych w roku 1928, 123 Stowarzyszenia nadesłały sprawozdania ze swej działalności w terminie oznaczonym. Po terminie nadeszło sprawozdanie S. M. P. w Bujakowie. Brak sprawozdań ze Stowarzyszeń w Wieprzu i Woli Duchackiej.

Obok powyżej wymienionych Stowarzyszeń, które są członkami zwyczajnymi Związku było **64** członków wspierających. W stosunku do 1927 roku liczba ta zmalała o 7 osób.

Władze Związku. Protektorem Związku jest Książę Metropolita Krakowski Adam Stefan Sapieha.

Zjazd delegatów, który jest najwyższą władzą Związku, odbył się dnia 30 czerwca ub. r. pod przewodnictwem przedstawiciela Wydziału Związku, Ks. J. Tomery, przy udziale 93 druhów z 68-miu

Stowarzyszeń. Zjazd był połączony ze Zlotem związkowym i załatwił zwyczajne doroczne sprawy organizacyjne, jak przyjęcie zamknięcia rachunkowego, uchwalenie budżetu, wybór wylosowanych członków Wydziału.

Wydział Główny Związku składał się w roku 1928 z następujących osób:

1. Prezes: X. Andrzej Paryś, Liszki;
2. X. Błotko Wiktor, patron i sekretarz okręgowy, Biała;
3. P. Bujak Jan, wicepatron, Kalwarja Zebrzydowska;
4. X. Kasprzyk Ludwik, Kraków;
5. P. Molicki Henryk, wiceprezes Związku, Kraków;
6. X. Kotowiecki, patron, Czernichów;
7. P. Mól Feliks, prezes S. M. P., Rączna;
8. X. Mróz Henryk, patron, Oświęcim;
9. P. Sołtys Marjan, członek S. M. P. Kraków - Podgórze

Posiedzeń Wydziału Głównego odbyło się w roku 1928 pięć: 23 stycznia, 12 kwietnia, 5 czerwca, 3 września i 3 listopada. Na posiedzeniach tych załatwiano sprawy, związane z bieżącą pracą w Związku. W posiedzeniach uczestniczyli z głosem doradczym sekretarze okręgowi.

Sekretarjat jeneralny, który jest organem wykonawczym, odpowiedzialnym za całość prac Związku, prowadził w 1928 r. ks. Stan. Pankiewicz. Kierownikiem biura sekretarjatu był p. A. Grochot. W charakterze instruktora w. f. pracował p. Edward Krymski do 31-go lipca 1928 r. Od 1-go października, po odejściu p. Krymskiego do służby wojskowej objął to stanowisko p. Zygmunt Figuła.

Biuro Sekretarjatu przy ul. Wolskiej 6, czynne było codziennie od godz. 10 — 13-tej i od 15 — 19-tej, z wyjątkiem niedziel i świąt. Sekretarz jeneralny urzędował codziennie od godziny 11 — 12-tej i od 17 — 19-tej. Praca biurowa, obok informacji, udzielanych osobiście się zgłaszającym, obejmowała obszerny **dział korespondencyjny.** W roku sprawozdawczym wpłynęło 1272 listów, wysłano 1075 listów. Nie wlicza się listów masowych, jak np. odezwy. W biurze prowadzi się również akta poszczególnych Stowarzyszeń, umożliwiające w każdej chwili zorjentowanie się w ich pracy.

Rolę stałego łącznika między Związkiem, a Stowarzyszeniami spełnia miesięczny okólnik p. n. **„Młodzież Polska“**. Wychodzi on w nakładzie 500 egzemplarzy, a w roku 1928 objął 8 zeszytów (cztery dwumiesięczne) o 72 stronach druku.

Na treść składają się sprawy ściśle organizacyjne, a więc programy prac, wskazówki i rozporządzenia Związku, sprawozdanie z działalności Związku i wiele innych.

Okólnik otrzymują bezpłatnie patronowie, prezesi Stowarzyszeń i członkowie wspierający. Dla osób innych prenumerata wynosi: 3 złote półrocznie.

Przy biurze Sekretarjatu prowadzi się **Składnicę pomocy organizacyjnych**, która stale powiększa się i rozwija. W roku spra-

wozdawczy obrót kasowy Składnicy wynosił 29,120.53 zł., a czysty zysk, przeznaczony na potrzeby organizacyjne 1,200.85 zł. Podobnie zaoszczędziły i Stowarzyszenia, otrzymując ze Składnicy towary, często po cenach jej własnych, lub z opustem od cen rynkowych.

Oprócz Składnicy istnieje przy Sekretarjacie **wypożyczalnia kostjumów teatralnych i przeźroczy.** Dotąd nie bogata ona, w 1929 r. jednak zamierza ją Związek powiększyć i na ten cel wstawiono w budżecie kwotę 1300 złotych.

Nie powiększono w roku 1928 działu **bibljoteczek ruchomych.** Skompletowane 13 bibljoteczek w 1926 r., oddawały przez cały rok wielkie usługi Stowarzyszeniom.

Bibljoteka podręczna Sekretarjatu wzrosła o 72 numerów i liczyła 500 książek i broszur, odnoszących się do pracy społecznej wśród młodzieży.

Pozabiurowa działalność organizacyjna Sekretarjatu miała na celu wzmocnienie istniejących Stowarzyszeń, zakładanie nowych, organizowanie kursów, propagandę oraz utrzymanie łączności z władzami i społeczeństwem.

Wizytacyj Stowarzyszeń przeprowadził sekretarz jeneralny jedenaście, **założycielskich zebrań sześć**, odpraw okręgowych **22**. Nadto uczestniczył w poświęceniu sztandaru w Jaworznie i w Zlocie okręgowym w Białej. Jeżeli się zważy, że przeprowadzenie tego rodzaju pracy organizacyjnej możliwem jest tylko w niedziele i to w porze zimowej, trzeba przyznać, że czas był należycie wykorzystany.

Oprócz tego przeprowadzono cały szereg **konferencyj** w Państwowym Urzędzie W. F. w Warszawie, w Okręgowym Urzędzie Wychowania Fizycznego w Krakowie, w Kuratorjum, w Starostwach powiatowych, w Inspektoratach szkolnych oraz z Duchowieństwem i Nauczycielstwem.

Z pośród organizacji społecznych, utrzymywano łączność z Towarzystwem Szkoły Ludowej, z Sokołem, Centralą Abstynencką Kół Młodzieży i z Komitetami Wychowania Fizycznego.

Sekretarz jeneralny i patron Stowarzyszenia z Żywca X. Wieczorek, brali udział jako delegaci Związku w Zjeździe Sekretarzy jeneralnych z całej Rzeczypospolitej w Warszawie w dniach od 6—8 lutego 1929 roku. Natomiast na Zjeździe Rady Naczelnej Zjednoczenia Młodzieży Polskiej w Krakowie w dniach 3 i 4 lipca występował Zarząd Związku łącznie z Zarządem Związku Katolickich Stowarzyszeń Młodzieży Żeńskiej w roli gospodarza Zjazdu.

Z okazji 10-letniej pracy Związku, urządzono w dniach 29-go, 30-go czerwca i 1 lipca **I. Związkowy Zlot Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej** pod protektoratem J. E. Księcia Metropolity Adama Sapiehy, JWP. Wojewody Darowskiego i JWPana Prezydenta m. Krakowa sen. Rollego. Komitet zlotowy pod przewodnictwem JWPana Wiceprezydenta m. Krakowa Dra L. Schneidra, tworzyli przedstawiciele Władz państwowych, miejskich, katolickich organizacyj i Obywatelstwa Krakowskiego. Zlot wypadł wspaniale, gromadząc około

tysiąc dwustu uczestników. Na program złożyły się: W pierwszym dniu: Nabożeństwo inauguracyjne w Katedrze Wawelskiej, odprawione przez Księcia Metropolitę, defilada oddziałów zlotowych i otwarcie Zlotu w Teatrze miejskim przy ul. Rajskiej z referatem prezesa Związku X. A. Parysia p. t.: „Dziesięć lat pracy Związku“ i popołudniowe zawody lekkoatletyczne na boisku T. S. „Wisła“. Drugi dzień Zjazdu wypełniły po wspólnem przystąpieniu do Komunji świętej obrady VII Zjazdu Delegatów, zwiedzanie Krakowa, popołudniu wycieczka do Wieliczki, a wieczorem teatr. W trzecim dniu Zjazdu Mszę św. dla Zlotu odprawił J. E. Ks. Biskup Rospond i po zebraniu ogólnem w teatrze, na którem referat na temat „Nasze hasła“ wygłosił wiceprezes Zjednoczenia prof. Gołąb, zakończono Zlot pochodem pod pomnik Wł. Jagiełły.

Praca ideowa Związku rozpada się na kilka działów:

W dziale **religijno - wychowawczym** podkreślić należy przedewszystkiem urządzenie w r. 1928 drugiej serji rekolekcji zamkniętych. Pomimo trudności różnych odbyły się one u OO. Salwatorjanów w Trzebini od 21 — 23 grudnia z udziałem 25 druhów. Szczególną uwagę poświęcił rekolekcjom i Zjazd delegatów, wzywając nadto Stowarzyszenia do zakładania Kółek eucharystycznych. Powoli rozwija się w Związku myśl stałej kwartalnej Komunji świętej wszystkich druhów. Obok tych postępów w dziale religijnej pracy, Związek stara się o ustalenie metody pracy wychowawczej w Stowarzyszeniach. W tym kierunku idzie opracowany przez Sekretarjat i jako ramowy, ogłoszony w okólniku (wydany również osobno) Regulamin przyjmowania członków. Oprócz tego stale w okólniku podkreślano obowiązek druhów pracy nad charakterem.

W dziale **oświaty ogólnej i obywatelskiej** praca pod kierunkiem sekretarza jen. Związku, ograniczała się do podkreślania potrzeby oświaty w osobnych referatach na kursach i odprawach; do odpowiednich wskazówek i programów w okólniku i do wypożyczania Stowarzyszeniom bibljotek ruchomych. Z natury rzeczy ten dział pracy silniej rozwija się w samych Stowarzyszeniach, niż w Związku.

Dział oświaty zawodowej rolniczej w Związku nie miał w 1928 r. specjalnego kierownika. Dlatego też t. zw. przysposobienie rolnicze (p. r.) nie mogło się należycie rozwinąć. Mimo tego, Związek przeprowadził konkurs zjednoczeniowy uprawy kukurydzy Wczesnej Bydgoskiej i okręgowy konkurs uprawy buraków pastewnych.

Wydziałem Wychowania Fizycznego kierował do dnia 31 lipca 1928 r. p. Edward Krymski, absolwent Studjum W. F. przy Uniw. Jagiellońskim, a następnie zastępczo objął po nim kierownictwo p. Zygmunt Figuła. W ciągu roku przeprowadzono 3 kursy instruktorskie, tygodniowe, dla naczelników sportowych Stowarzyszeń (2 w Wadowicach, 1 w Krakowie) i 9 kursów informacyjnych gier ruchomych. Ogólnie w kursach tych brało udział 205 naczelników sportowych ze 102 Stowarzyszeń. Z okazji Zlotu Związkowego urządzono zawody drużynowe. Nagrody zdobyły S. M. P.: w trójboju p. w. I nagrodę Komorowice; w pięcioboju lekkoatletycznym

I nagrodę wędrowną J. E. Księcia Metropolity Sapiehy Czerwony Prądnik, II nagrodę Kalwarja Zebrzydowska; w koszykówce: I nagrodę wędrowną, ufundowaną przez prezesa Związku X. A. Parysia Kraków - Śródmieście; w siatkówce I nagr. wędrowną firmy Esko-Sporting: Kraków - Modrzejówka.

Jako zadanie w swej pracy postanowił sobie Związek popularyzację wychowania fizycznego wśród młodzieży pozaszkolnej i dlatego nie liczy się na mistrzostwa i rekordy, a zdąża się do prowadzenia racjonalnej gimnastyki, gier ruchomych. lekkiej atletyki we wszystkich Stowarzyszeniach.

* * *

Powyższe dane obrazują pracę Związku na polu organizacyjnem i ideowem. W dalszym ciągu podajemy sprawozdanie z pracy w okręgach, w Stowarzyszeniach i sprawozdanie kasowe.

II.

Praca w okręgach.

Okręgi, jakkolwiek nie są stopniem organizacyjnym przewidzianym przez statut, rozwijają się coraz silniej dzięki temu, że potrzebę ich uzasadnia życie organizacyjne. Zadaniem ich jest skupiać najbliżej siebie pracujące Stowarzyszenia do wspólnej pracy w poszczególnych działach, wytwarzać na swoim terenie odpowiednią opinję i przyjazne warunki do rozwoju organizacji, a wreszcie ułatwiać Związkowi kontakt ze Stowarzyszeniami. Okręgi nie tworzą dotąd jednostki samorządowej w ramach Związku, a są raczej jego ekspozyturą. Pracą okręgu kieruje sekretarz okręgowy, zwyczajnie jeden z kapłanów okręgu. Związek dąży do ustanowienia po okręgach specjalnych instruktorów organizacyjnych, jako płatnych urzędników Związku.

Statystyka okręgów.

(Cyfry w nawiasie oznaczają stowarzyszenia, które nie nadesłały sprawozdań)

L. p.	Nazwa okręgu	Odbyto odpraw	Ilość stowarz.	Liczba członków:	Sekretarz okręgowy:
1	Biała	1 zlot	9 (1)	422	X. Wiktor Błotko, Biała
2	Chrzanów . .	3	12	387	X. K. Luzar, Trzebinia
3	Kalwaria .	2	13	344	X. J. Sidełko, Kalw. Z.
4	Kraków-Miasto	1	7 (1)	225	X. J. Tomera, pl. Marjacki 2.
5	Kraków-Powiat	0	6	155	brak
6	Liszki . . .	1	8	234	X. Andrzej Paryś, Liszki
7	Maków	2	10	263	X. Stan. Wilk, Sucha
8	Mszana . . .	1	4	124	X. Fr. Baradziej, Niedźwiedź
9	Myślenice . . .	3 dniowy kurs	5	155	brak
10	Oświęcim . . .	—	2	89	X. Bol. Sarna Oświęcim
11	Podhalański . .	2	14	711	X. Stan. Słonka, Poronin
12	Wadowice .	2	11 (1)	304	brak
13	Wieliczka . .	2	11	294	X. J. Wróbel, Wieliczka
14	Żywiec	3	7	199	X. M. Trzop, Żywiec

Praca okręgów skupia się na t. zw. odprawach okręgowych. Są to ½ dniowe konferencje wydziałów Stowarzyszeń z całego okręgu, odbywające się co pół roku pod przewodnictwem sekretarza okręgowego, lub sekretarza jeneralnego Związku. Na tych odprawach składają delegaci sprawozdania z dotychczasowej działalności Stowarzyszeń, układa się program prac i omawia się aktualne sprawy organizacyjne. Odprawy były obsyłane przez Stowarzyszenia dosyć dobrze, pomimo trudnych nieraz warunków komunikacyjnych. Przeciętnie uczestniczyło w odprawach w 1928 roku 66% Stowarzyszeń. Na ogólną liczbę 126 Stowarzyszeń, tylko 4 z nich w roku sprawozdawczym nie przybyły na żadną odprawę.

Obok odpraw, dąży Związek do urządzania corocznego Zlotów okręgowych, połączonych z zawodami sportowemi. Co kilka lat (trzy do czterech) przeprowadza Związek w każdym okręgu trzydniowe Kursy pracy społecznej dla wydziałowych. W roku sprawozdawczym odbył się taki Kurs w Myślenicach.

III.

Działalność Stowarzyszeń.

Stowarzyszenia Młodzieży Polskiej są tą komórką organizacyjną, w której grupuje się właściwa praca społeczna młodzieży pozaszkolnej. Ich zadaniem jest tę młodzież złączyć i obok rzeczy najważniejszej, jaką jest katolickie wychowanie moralne, dać tej młodzieży w organizacji zaspokojenie wszystkich jej potrzeb i pragnień.

W pracy swej opierają się Stowarzyszenia na ramowym jednolitym statucie i obowiązane są z tej pracy przesyłać do Sekretarjatu Związku rokrocznie sprawozdanie, które jest dowodem ich żywotności. Za rok 1928 **nadesłały 123 Stowarzyszenia sprawozdanie**; po terminie nadeszło jedno sprawozdanie, brak sprawozdań z dwóch Stowarzyszeń. Na podstawie nadesłanych 123 sprawozdań, zestawionym został poniżej podany obraz pracy Stowarzyszeń.

Statystyka życia organizacyjnego. Liczba Stowarzyszeń, należących do Związku wzrosła w roku 1928, o 24, jak o tem już wyżej mówiliśmy. Stosownie do tego wzrosła **i liczba członków** do **cyfry 3.906**, t. zn. o 421, czyli o 12%. Powyższa liczba członków nie jest przesadzoną, owszem może nawet niższa niż w rzeczywistości, gdyż przed zamknięciem roku Stowarzyszenia, porządkując księgi organizacyjne, członków nie płacących wkładek, czy też nieuczęszczających na zebrania, skreślają, zwłaszcza, że musiałyby za nich wpłacać wkładkę związkową. **Przeciętnie na jedno Stowarzyszenie w roku 1928 przypada 32 członków**, liczba zupełnie wystarczająca i nie za duża, do pracy owocnej i systematycznej.

Pod względem wieku młodzieży zorganizowanej, zaznacza się duża zmiana od roku 1927. Podczas gdy wówczas przeważała liczba członków starszych ponad lat 18, w roku 1928 zamknięto już nadwyżką druhów młodszych; a mianowicie na **1775 ponad 18 lat** liczących, było **2.131 poniżej lat 18.** Jest to stosunek należyty i dobrze się stało, że odnośne wskazówki Związku i rezolucje Zjazdu delegatów z roku 1928 zostały przeprowadzone.

Podział członków według zawodu, wykazuje 52% rolników, 48% w innych zawodach. Mianowicie na roli pracowało 2027, w przemyśle 579, w rzemiośle 837, w handlu 92, w biurach 54, bez pracy było 129, a 168 z pośród młodzieży uczącej się.

W patronatach pracowało **320 osób. Członków wspierających** liczyły Stowarzyszenia **192, senjorów 132.**

Ta liczna, bo prawie czterotysięczna rzesza młodzieży, może się poszczycić piękną pracą w roku 1928. Oto samych **zebrań ogólnych** odbyło się **1517** i to przy bardzo wysokiej frekwencji, bo 73%. Taka frekwencja jest dowodem dużej spoistości organizacyjnej. **Posiedzeń wydziału** odbyło się **961, a posiedzeń patronatu 128.** Sztandary własne posiadało 36 stowarzyszeń. Odznaki organizacyjne miało **1.434** druhów, czapki **934.** Druhów, posiadających mundurek organizacyjny liczył Związek **205.**

Pismem organizacyjnem jest **„Przyjaciel Młodzieży“.** W dniu 31 grudnia 1928 r. abonowały Stowarzyszenia **691 egzemplarzy „Przyjaciela“**, a obok tego **76 egzemplarzy „Kierownika Stowarzyszeń“**, który jest pismem, przeznaczonem dla Wydziałów i Patronatów. Wypada więc jeden egzemplarz „Przyjaciela“ na 6 członków. Jest to stosunkowo za mało i dlatego w roku 1929 Związek musi podwoić starania o abonament „Przyjaciela“ przynajmniej w stosunku 1 egzemplarza na dwóch członków. Podobnie słabo przedstawia się abonament „Kierownika Stowarzyszeń“, skoro 50 Stowarzyszeń nie czytało go w grudniu w 1928 roku.

Powyższe cyfry, ujmujące poglądowo życie organizacyjne Stowarzyszeń wykazują, że ono naprawdę rozwija się i dochodzi do wielkiej siły. Podobnie i statystyczny obraz pracy programowej Stowarzyszeń, która rozpada się na cały szereg działów, przedstawia się bardzo poważnie.

Wychowanie religijne i moralne zajmuje pierwsze miejsce w działalności Stowarzyszeń, zasadniczym bowiem ich celem jest wychować ludzi o zdecydowanych zasadach katolickich. Wychowanie religijne wyraża się cyfrowo w **208 wspólnych Komunjach świętych, 47 serjach rekolekcji** w poszczególnych Stowarzyszeniach i w licznych adoracjach i uroczystościach religijnych. Każde Stowarzyszenie urządza u siebie rokrocznie dwa obchody religijne. Jednym jest uroczystość św. Stanisława Kostki, czyli t. zw. Święto Młodzieży, drugi to obchód papieski, połączony odpowiednią akademją. Sekcje religijne były jeszcze nieliczne, bo tylko 1 kółko eucharystyczne, 1 marjoligiczne i 2 misyjne.

Działalność wychowawcza w szerszem znaczeniu zdążała do obudzenia u młodzieży kontroli swych zasad życiowych i zapalenia jej do pracy nad charakterem i szczególnie do rozbudzenia jak najsilniejszej miłości Ojczyzny i ofiarności dla społeczeństwa. W tym celu wygłaszano na zebraniach odpowiednie referaty, przeprowadzano w osobnym punkcie, zwanym „dla rozumu i serca“ odczytywanie przykładów z życia wielkich ludzi, ich zdań i myśli, urządzano obchody narodowe, organizowano dzień oszczędności i kasy drobnych oszczędności (8) i kółka obywatelskie (5).

Działalność ogólno - oświatową i kulturalną, należącą do głównych zadań Stowarzyszej, ilustruje poniższe zestawienie:

Było w Stowarzyszeniach:

Wykładów	Obchodów i teatrów	Bibljotek	Książek	Z nich przeczytano	Deklamacji	Urozmaiceń
1050 Sami druhowie wygłosili 255	535	68	9.249	10.907	735	340

Do cyfr tych należy dodać 6 kółek oświatowych, 22 śpiewackich i 11 muzycznych.

Cyfry te nie wymagają wielu wyjaśnień. Stowarzyszenia wykazują, według tego zestawienia, olbrzymią pracę nad podniesieniem oświaty ogólnej i to tam, gdzie jej najwięcej potrzeba, bo wśród ludu. Praca ta jednak musi jeszcze więcej rosnąć, musi maleć różnica między liczbą zebrań, a liczbą wykładów, w tym roku wykazano 67 zebrań bez wykładów. Na każdem zebraniu powinien mieć miejsce referat, czy pogadanka. Inne działy pracy oświatowej, jak teatr, bibljoteki (oprócz wymienionych, Związek prowadzi 13 ruchomych o 500 tomach); deklamacje rozwijają się stale i systematycznie. Dobrą pomocą w pracy oświatowej jest film. Odpowiednie aparaty (Pathé-Baby) posiada 6 Stowarzyszeń. Również i radjo znajduje zastosowanie. Siedm Stowarzyszeń posiada odbiorniki lampkowe.

Nowy dział pracy, uruchomiony w roku 1928, to **akcja oświatowa rolnicza**, t. zw. przysposobienie rolnicze (p. r.), prowadzone metodą konkursów rolniczych.

Rozpoczęto tę pracę bez instruktorów, bez pieniędzy, ale że wchodzi ona w życie przeszło połowy czolnków organizacji, wnet się przyjęła. Do konkursu uprawy kukurydzy stanęło w 10 Stowarzyszeniach 137 druhów, do konkursu uprawy buraków pastewnych w 5 Stowarzyszeniach, łącznie 15 członków. Pierwszy konkurs doprowadziły do końca ściśle według regulaminu 4 Stowarzyszenia z 75 uczestnikami, w drugim konkursie odpadło tylko 2 uczestników. Początek ten, choć zrazu niezbyt pomyślny, rozwija sie w roku 1929 na silną akcję rolniczą tak, że Związek angażuje do tej pracy aż dwóch specjalnych instruktorów. Oprócz konkursów, jedno ze Stowarzyszeń przeprowadziło u siebie kurs pszczelarski, z którego korzystało 90 druhów, inne kurs rolniczy korespondencyjny (Instytut im. St. Staszica) dla 150 druhów.

Wychowanie fizyczne pod opieką instruktorów w Związku rozwijały Stowarzyszenia celowo i systematycznie. Za zasadę przyjęto, że w ćwiczeniach gimnastycznych, grach ruchowych i sportowych, powinni brać udział wszyscy druhowie i że ćwiczenia te powinny się odbywać łącznie z tygodniowymi zebraniami pod kierownictwem naczelników sportowych. Naturalnie wprowadzono to w życie w miarę, jak na kursach związkowych szkolili się naczelnicy spor-

towi. Obok tych ogólnych ćwiczeń, tworzyły Stowarzyszenia u siebie specjalne kółka sportowe, a także hufce p. w.

Było w Stowarzyszeniach:

Oddziałów W. F.	Ćwiczących:	Oddziałów P. W.	Ćwiczących:	Zawodów sportowych:	Wycieczek:
50	1.128	49	924	177	130

Jak już wspominaliśmy, działalność Związku w tym dziale, praca prowadzona była w kierunku popularyzacji wychowania fizycznego i wiele uwagi poświęcano zagadnieniom higjeny i zdrowotności. Już same badania lekarskie na kursach w. f. miały bardzo wielkie znaczenie, ze względu na zasadnicze wskazówki z tego tytułu badanym dawane. Częste odczyty i wykłady o higjenie, wzmacnianie i hartowanie ciała, wywierały bardzo silny i korzystny wpływ na młodzież pod tym względem dotąd zupełnie zaniedbaną. Toteż ten dział pracy Stowarzyszeń rozwija się silnie i celowo i przyniesie społeczeństwu wielkie korzyści.

W tych, wymienionych wyżej działach, zamyka się działalność programowa poszczególnych Stowarzyszeń.

IV.

Uwagi końcowe.

Sprawozdanie niniejsze wykazuje żywotność organizacji Stowarzyszeń Młodzieży Polskiej i zarazem wielkie znaczenie pracy, jaką ona spełnia dla społeczeństwa. Nie wystarczy jednak podziwiać i chwalić, trzeba jeszcze głębiej w tę pracę wniknąć i trzeba powiedzieć, że jest to praca trudna i ciężka. Trudna, bo tu chodzi o kształtowanie dusz, ciężka, bo prowadzona bez wielkich środków finansowych, bez pomocy materjalnych.

Dlatego w ostatniem słowie tego sprawozdania trzeba oddać cześć i wyrazić uznanie tym jednostkom z inteligencji katolickiej, które do niej stają, współpracując w patronatach. Trzeba oddać cześć tym zastępom młodych druhów, którzy nie boją się przykrości i trudów, ale chętnie stają do pracy na chwałę Bogu i pożytek Ojczyźnie. Ale do druhów zwracamy się jeszcze z apelem, by rąk nie zakładali, nie upajali się zadowoleniem z dotychczasowych wyników, a nie zrażali z trudnościami. Iść trzeba dalej i pracę pogłębiać.

Budować pracowicie z tych zebrań tygodniowych z wykładami i deklamacjami, z tych wspólnych Komunji świętych, adoracji, z kokursów rolniczych i ćwiczeń fizycznych przyszłość Polski katolickiej.

Do społeczeństwa zaś, do inteligencji katolickiej, zwracamy się z wezwaniem do pracy wśród tej młodzieży, z której szeregów rokrocznie przybywa Polsce około 200 tysięcy pełnoprawnych obywateli. Nie będziemy narzekać, że dotąd mało na tym polu pracowano, że 320 osób w patronatach, to bardzo znikoma liczba, zwłaszcza, że 200 w tem z pośród duchowieństwa. Niech tylko ci, którzy to sprawozdanie do rąk dostaną, zrozumią wielkość i ważność naszych poczynań, niech dadzą pomoc, niech staną z nami do szeregu do pracy, by w Polsce przez młodzież królował Chrystus.

ZA ZARZĄD ZWIĄZKU:

X. Stanisław Pankiewicz
sekretarz jeneralny.

X. Andrzej Paryś
prezes.

V.

Sprawozdanie kasowe.

1. Bilans Brutto per 31. XII. 1928.

	Obroty		Salda	
	Winien	Ma	Winien	Ma
Rk Kapitału	—	7,000·—	—	7,000·—
Rk Kasy	22,439·02	21,052·21	1,386.81	—
Rk Banków	14,994·12	10,323·02	4,671·10	—
Rk Kontokorentu	19,076·61	17,353·47	1,723·14	—
Rk Składnicy	16,673·52	13,447·01	3,226·51	—
Rk Wypożyczalni kostjumów	201·36	595·85	—	394·49
Rk Wyd. „Młodzież Polska“ .	1,028·23	301·20	727·03	—
Rk Organizacji i propagandy	4,379·18	8,763·51	—	4,384·33
Rk Imprez i subwencji . . .	10,630·10	14,784·93	—	4,154·83
Rk Bibljotek ruchomych . .	583·17	204.20	378·97	—
Rk Wychowania fizycznego	3,042·43	556·40	2,486·03	—
Rk Przysposobienie rolnicze .	67·20	136·75	—	69·55
Rk Ruchomości	1,092·87	—	1,092·87	—
Rk Nieruchomości	223·75	—	223·75	—
Rk Strat i zysków	86·99	—	86·99	—
	94,518·55	94 518·55	16,003·20	16,003·20

2. Rachnnek strat i zysków per 31. XII. 1928.

Straty.		Zyski.	
Rk wyd. „Młodzież Pol.	727·03	Rk składnicy	1,200·85
Rk bibljoteki ruchome	37·80	Rk organizacja	4,384·33
Rk wychowanie fizycz.	2,486·03	Rk subwencje	4,154·83
Rk ruchomości 20% am.	261·37	Rk kostjumernia . . .	394·49
Rk nieruchomości . . .	44·76		
Rk strat i zysków (włamanie)	86·99		
Nadwyżka r. 1927 i 1928	6,490·52		
	10,134·50		10,134·50

3. Bilans zamknięcia per 31. XII. 1928.

Aktywa.		Pasywa.	
Kasa	1,386·81	Kapitał	7,000·—
Banki	4,671·10	Wierzyciele	2,150·73
Dłużnicy	3.873·87	Przysposobienie rolnicze	69·55
Dział handlowy	4,427·36	Nadwyżki r. 1927 i 1928	6,490·52
Ruchomości	831·50		
Nieruchomości	178·99		
Bibljoteki ruchome . .	341·17		
	15.710·80		15,710·80

Zamknięcie rachunków zatwierdza

KOMISJA REWIZYJNA:

Dr. Antoni Mazanek *Siwiec Zygmunt* *Zięcik Władysław*

Kraków, dnia 6. IV. 1929.

4. Budżet na rok 1929.

Dochody.

Wkładki członków (składka organizacyjna)	900·—
Składka ze Święta Młodzieży	4,000·—
Subwencje ogólne	5,396·—
Dochód ze Składnicy	1,000·—
Dochód z kostjumerni	810·—
Imprezy	344·—
Procenta	50·—
Pożyczka	800·—
	13,300·—

Rozchody.

Koszta administracyjne:		
a) pensje i świadczenia soc.	2,835·—	
b) portorja	600·—	
c) przybory kancelaryjne	300·—	
d) opał	151·—	3,886·—
Organizacja i propaganda:		
a) kursy, odprawy, Zjazd delegatów	1,320·—	
b) zloty okręgowe	1,050·—	
c) subwencje dla sekretarjatów okr.	1,200·—	
d) wydawnictwo okólnika	800·—	4,370·—
Wydatki wydziału W. F.		1,300·—
Wydatki wydziału p. r.		1,300·—
Wydatki wydziału oświatowego		800·—
Różne (zakupno kostjumerni i t. d.		1,644·—
		13,300·—

Wykaz Stowarzyszeń związkowych z dnia 31. XII. 1928.

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
1	Andrychów	1916	35	Wadowice	Wadowice	Wadowice
2	Biała k. Bielska I.	1911	103	Biała	Biała	Biała
3	Biała k. Bielska II.	1928	32	Biała	Biała	Biała
4	Biała k. Bielska III.	1928	35	Biała	Biała	Biała
5	Biała Lipnik	1917	15	Biała	Biała	Biała
6	Bieńczyce	1924	50	Kraków-powiat	Mogiła	Kraków
7	Bolechowice	1926	28	" "	Bolechowice	"
8	Brody	1928	35	Kalwarja	Skawina	Wadowice
9	Bronowice Małe	1928	15	Kraków-Miasto	Kraków	Kraków
10	Brzezie	1928	29	Wieliczka	Niepołomice	Wieliczka
11	Brzezinka	1924	10	Wadowice	Wadowice	Wadowice
12	Chocznia	1925	51	"	"	"
13	Cholerzyn	1928	25	Liszki	Czernichów	Kraków
14	Chrzanów	1928	43	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
15	Cięcina	1917	20	Żywiec	Żywiec	Żywiec
16	Ciężkowice	1923	83	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
17	Czarny Dunajec	1923	22	Podhalański	Orawski	Nowy Targ
18	Czernichów	1925	43	Liszki	Czernichów	Kraków
19	Długoszyn	1928	42	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
20	Frydrychowice	1917	38	Wadowice	Wadowice	Wadowice
21	Gdów	1923	38	Wieliczka	Niepołomice	Wieliczka
22	Gilowice	1917	19	Żywiec	Żywiec	Żywiec
23	Gromiec	1928	30	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
24	Inwałd	1925	18	Wadowice	Wadowice	Wadowice
25	Izdebnik	1927	20	Kalwarja	Skawina	Skawina
26	Jaszczurowa	1927	15	Maków	Sucha	Wadowice
27	Jawornik	1928	26	Myślenice	Myślenice	Myślenice
28	Jaworzno	1927	35	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
29	Jeleń	1928	30	"	"	"
30	Jeziorzany	1927	30	Liszki	Czernichów	Kraków
31	Kalwarja	1919	40	Kalwarja	Skawina	Wadowice
32	Kaniów	1928	25	Biała	Biała	Biała
33	Kaszów	1921	43	Liszki	Czernichów	Kraków
34	Klecza	1926	20	Wadowice	Wadowice	Wadowice
35	Kłaj	1926	20	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
36	Kobiernice	1923	30	Biała	Oświęcim	Biała
37	Kobylany	1928	25	Kraków-Powiat	Bolechowice	Kraków
38	Komorowice	1917	56	Biała	Biała	Biała
39	Kościelec Śląski	1928	18	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
40	Kozy	1920	94	Biała	Biała	Biała
41	Kraków-Dębniki	1928	27	Kraków	Kraków	Kraków
42	Kraków-Kazimierz	1921	26	"	"	"
43	Kraków-Modrzejówka	1918	37	"	"	"
44	Kraków-Podgórze	1919	45	"	"	"
45	Kraków-Śródmieście	1924	55	"	"	"
46	Kryspinów	1923	15	Liszki	Czernichów	Kraków
47	Krzęcin	1927	13	Kalwarja	Skawina	Kraków
48	Krzyszkowice	1924	20	Myślenice	Myślenice	Myślenice
49	Krzywaczka	1925	25	Myślenice	Myślenice	Myślenice
50	Lachowice	1928	18	Maków	Sucha	Maków
51	Lanckorona	1923	14	Kalwarja	Skawina	Wadowice

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
52	Leńcze Górne	1926	25	Kalwarja	Skawina	Wadowice
53	Lipnik k. Dobczyc	1927	19	Myślenice	Mszana	Wieliczka
54	Lubień k. Myślenic	1919	34	Mszana	„	Myślenice
55	Luborzyca	1919	15	Kraków-powiat	Mogiła	Miechów
56	Łapanów	1926	20	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
57	Łapsze Niżne	1928	40	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
58	Łodygowice	1926	26	Żywiec	Żywiec	Żywiec
59	Maków	1924	17	Maków	Maków	Maków
60	Maniowy	1928	54	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
61	Milówka	1917	20	Żywiec	Żywiec	Żywiec
62	Mników	1925	25	Liszki	Czernichów	Kraków
63	Mucharz	1924	30	Maków	Sucha	Wadowice
64	Niedźwiedź	1920	37	Mszana	Mszana	Limanowa
65	Niegowić	1917	30	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
66	Nowa Góra	1928	28	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
67	Nowa Wieś Szlachecka	1922	12	Liszki	Czernichów	Kraków
68	Nowy Targ	1928	100	Podhalański	Nowy Targ	Nowy Targ
69	Olcza	1916	20	„	„	„
70	Olszówka	1927	24	Mszana	Mszana	Limanowa
71	Osielec	1918	40	Maków	Maków	Maków
72	Oświęcim	1928	52	Oświęcim	Oświęcim	Oświęcim
73	Poręba Żegoty	1928	33	Chrzanów	Czernichów	Chrzanów
74	Poronin	1926	155	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
75	Prądnik Czerwony	1923	20	Kraków-Miasto	Kraków	Kraków-powiat

76	Przytkowice	1926	23	Kalwarja	Skawina	Wadowice
77	Raba Wyżna	1924	19	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
78	Rabka	1927	29	Mszana	Maków	Maków
79	Rączna	1917	28	Liszki	Czernichów	Kraków
80	Radziechowy	1916	20	Żywiec	Żywiec	Żywiec
81	Radziszów	1928	13	Kalwarja	Skawina	Kraków
82	Rudawa	1926	19	Chrzanów	Bolechowice	Chrzanów
83	Ruszcza	1928	20	Kraków-powiat	Mogiła	Kraków
84	Rychwałd	1922	25	Żywiec	Żywiec	Żywiec
85	Ryczów	1927	37	Oświęcim	Zator	Oświęcim
86	Rzyki	1928	15	Wadowice	Wadowice	Wadowice
87	Sieniawa	1927	18	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
88	Skawina	1928	50	Kalwarja	Skawina	Kraków
89	Śleszowice	1927	20	Maków	Sucha	Wadowice
90	Spytkowice k. Chabówki . . .	1926	25	Podhale	Maków	Maków
91	Spytkowice k. Zatora	1922	27	Wadowice	Zator	Oświęcim
92	Stare Bystre	1927	25	Podhale	Orawa	Nowy Targ
93	Stronie	1923	30	Kalwarja	Sucha	Wadowice
94	Stryszawa	1925	25	Maków	„	Maków
95	Stryszów	1924	25	Kalwarja	„	Wadowice
96	Sucha	1923	37	Maków	„	Maków
97	Świątniki Górne	1927	17	Wieliczka	Wieliczka	Kraków
98	Szaflary	1928	45	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
99	Szczakowa (wieś)	1925	30	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
100	Szczakowa - Pieczyska	1928	30	„	„	„
101	Targanice	1924	20	Wadowice	Wadowice	Wadowice
102	Tarnawa Dolna	1924	17	Maków	Sucha	Wadowice
103	Tenczynek	1917	35	Chrzanów	Czernichów	Chrzanów

L. p.	Siedziba Stowarzyszenia:	Rok założenia	Liczba członków	Okręg:	Dekanat:	Powiat:
104	Trybsz	1928	14	Podhalański	Spiski	Nowy Targ
105	Trzebinia	1917	44	Chrzanów	Nowa Góra	Chrzanów
106	Trzemeśnia	1928	65	Myślenice	Myślenice	Myślenice
107	Wadowice Wiejskie	1914	18	Wadowice	Wadowice	Wadowice
108	Wieliczka	1925	8	Wieliczka	Wieliczka	Wieliczka
109	Wieniec	1926	24	„	„	„
110	Wilkowice	1923	32	Biała	Biała	Biała
111	Wiśniowa k. Dobczyc	1925	32	Wieliczka	Mszana	Wieliczka
112	Witanowice	1923	30	Wadowice	Wadowice	Wadowice
113	Wola Batorska	1928	50	Wieliczka	Niepołomice	Bochnia
114	Wróblówka	1927	28	Podhale	Orawa	Nowy Targ
115	Ząb-Zubsuche k. Poronina . . .	1928	20	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
116	Zabierzów k. Krakowa	1926	17	Kraków-powiat	Bolechowice	Kraków-powiat
117	Zakliczyn	1927	16	Wieliczka	Wieliczka	Wieliczka
118	Zakopane	1912	46	Podhale	Nowy Targ	Nowy Targ
119	Zakrzów	1923	20	Kalwarja	Sucha	Wadowice
120	Zawoja	1925	22	Maków	Maków	Maków
121	Zebrzydowice	1925	36	Kalwarja	Skawina	Wadowice
122	Zembrzyce	1925	44	Maków	Sucha	Wadowice
123	Żywiec	1911	59	Żywiec	Żywiec	Żywiec

W r. 1928 upadły S. M. P.: Białka tatrzańska, Kraków-Zwierzyniec, Prokocim, Kraków-Płaszów, Wierzbanowa, Zabierzów k. Niepołomic, Siepraw, Siedlec k. Krzeszowic i Wadowice-miasto.

Nie nadesłały sprawozdań w terminie oznaczonym: Bujaków, Wieprz, Wola Duchacka.